

GERDDI

NEWYDDION

y Gyntaf

Ynghylch rhyfeddode a welwyd yn y
Cwmmyle, fef llŷn Dŷn a Chledde yn ei law l ai
ett yn dair gwalc, ai wnech at y Dŵyrain; ar
maill droed o flaen y llall, fef un am gochwyn; ai
liw oedd yn gôch.

Yn ail

O gwynifan am un ar-ddêg o Longw-
yr y BERMO a DOLGELEFY fydd yn gar-
charorion yn Ffrainge dan ddwylo eu Gelynion.

Trefriw Argraphwyd, gan Dufydd Jones 1779.

fros Harri Owens,

Eluseni Meistres's,

GWRANDEWCH ar hares hynod,
Rhyfeddod fawr, rhwng nef a llawr,
A welwyd o *Gaer-gybi*, rwyf i'n mynegi y nawr,
Fel 'rydoedd tri o ddynion, rai cyffon call,
Yn bur ddi-ball, yn craffu ar gymyle,
Yn lliwie hyn ar llall:
Or diwedd daeth iw golwg,
Iun Dŷn yn amlwg dan y Nê,
Ai liw 'n gôch-ddu, yn nerthol gry,
Yn llewyrchu o uwch y llê',
Ei fynediad oedd hynodol,
Fel Cawr nerthol cŷwir nôd,
Yn uwch y nenn, ag ogo ei benn,
I'r *Dwyrain* glaerwen glôd.

Iw *Law ddeheu* 'r ydoedd Cledde,
A'i fodde 'n fawr, yn gôch ei wawr,
Mor ddifglair oedd ei ymgyrch,
Ai lewyrch yno hyd lawr !
Ei olwg oedd llym embyd, ai bryd ger-bron,
Uwch Daeear gron, yn rhybudd prydd galarus,
I'r Ynys hoenus honn,
Ei hett hefyd oedd yn walciog,
Yn dri chornellog yn chwyrn iawn,
Ag un troed heb ball, o flaen y llall,
Fel gŵr o ddi-ball ddawn,
Fel un yn mynd i siwrne, i ddanfon Cledde,
Dle dŵys, yn rhybydd cry, i'r Ddaear ddu,
Mae hi'r y pern 'r pŵys.

Ar hyn daeth Cwmmwl embyd, ar drymll y d drô,
 Ag ai cuddiodd ô, ni welwyd mono 'n un-môdd
 Gorphenodd fynd ar fjô,
 Mae 'n rhybudd mawr dychrynlyd,
 In bywyd byw, yn awr in clyw,
 Ofnwn am ddwg fuchedd,
 Daw 'n gaethedd dialedd Duw,
 Nid ydy' ddim rhyfeddod, o waith ein pechod,
 Trallod trals, os daw ar drô, wŷr Ffrainc in brô,
 I symmud *CYMRO* a *SAIS*,
 Bu Frenin y Brenhinoedd, gyda 'n lluoedd,
 Ymhob lle, pan oedd ein dŷdd,
 Mewn grâs a ffŷdd, a dedwydd grefydd gre.
 Bu dduwiol Brodistanied, Henafiad ni,
 Yn ofn Duw tri, och 'r awron fel yr aethon,
 Yn greth fryntion fri,
 Mewn bender mawr di 'sgeler,
 Mewn uchder nôd, yn lle byw a bod,
 Yn bâtrwm o Dduwioldeb,
 Mewn rhŷydeb dan y Rhôd,
 Yn lle hynny godinebu, puteinio or ddeutu,
 Mae'n bob dŷdd, a gwalgu 'r gwan,
 Ymhob rhyw fan, yn fuan tâl a fydd,
 A nhwythe y werin bobl, hyd yr un droseddol,
 Lwybæ ferth, yn calyn ol, gŷr mawr di-rol,
 Annuwiol yn eu nerth.
 Rhyfelwyr fy 'n trafaelio, yn gobeithio byw,
 Yn ddrwg ei rhyw, yn tyngu 'n cethu'r Cythrel,
 Heb ofni diel Duw,
 Yn trin puteinied diffæth, aflanwaith lun,
 Mewn gwallgo a gwân,
 Heb garu ffyrdd yr Arglwydd,
 a dedwydd berchi dŷn,

Mae Duw ai sawr drugaredd,
 Yn' diodde 'n rhyledde i bob rhai,
 I fuw ag i fod yn anrwiol nod,
 Dan bechod yn ei bai,
 O achos drwg fuchedde, mae Duw 'n rhoi Cledde,
 Ar bob gwiâd, a glowson fôn, yngair Duw Iôn,
 Mae rhai bryntion oiff i'r brâd.

Danfonodd brenin Nefoedd, i'r lluoedd llon,
 Yr Ynys hon, do lawer o rybuddion,
 Wnae yn bruddion lawer brôn,
 Fe welodd rhai Llythrenne Duw'r Duwie do,
 Uwchben ein brô, yn gochion liwie gwaedlyd,
 Modd trymilyd lawer irô,
 Yr Arch ddu ar Llong a weled,
 'Roedd rheiny i fyned i ryw fan,
 Uwch ben y llawr ar dorriad gwawr,
 Yn rhybudd mawr i'r rhann,
 Ond ni choeliff annuwolion, ddîm arwyddion,
 Doethion Duw, pe doe angel Nê,
 I'r fan ar llê, i draethu geirïe gwiw.

Ni choeliff neb y rwan, ar lydan lawr,
 Mae gwir yn awr, oedd gweled dŷn a Chlêdde,
 Uwch law Cymyle mawr,
 Ni choelïan chwaith yn unlle, mor geirïe gwir,
 Heb help Duw 'n glir,
 Y daw gelynion gwaedlyd,
 Rwy'n dywedud yma i Dir,
 Dros driugain fydd o Longe, yn nosio 'n eddie,
 Donne 'r dŵr, i stoppio ei llu i Loegr gu,
 Nid oes ond gallu un gŵr,
 Yr hwn yw 'r Arglwydd gore,
 Iw rhwystru a fyddde ini yn fur, pedfalem hyw,
 Yn ofni Duw, ni bafe gwiw i'r gwyrdd.

Drwg newydd fydd iw glowedd wŷ ddwed ddâ,
 Am drymedd drâ, ?
 Ein pobl aeth i'r Cledde, ou cyrrre YMERICA,
 Mae 'r hyn a gâdd ei bywyd,
 Drwy wael bryd wawr, mewn newyn mawr,
 Yn gelanedd mewn trueni,
 Maent yno yn llenwi'r llawr, !
 Mae 'r *Spaeniars* yno ar *Ffrancod*,
 Yn ddi gydwybod, syndod synn,
 Yn fawr ei llid, in lladd eu gîd,
 Mewn blinfyd toffyd tyn,
 O Arglwydd cadw *Fryden*, rhag llwyr,
 Difrodi hon oi phen, i SIORS ai wŷr,
 Dod nerth yn bur, rhag meithyr tyan *Amen*.

ELLIS ROBERTS.

Fedley Fawr,

CLYWCH hanes dynion manwl mwynion,
 Am ore morwyr o gwr *Meirion*,
 Newyddion synion fydd,
 Y rhain a ddalied blina blaenad,
 I eithafoedd o gaethiwd i galed profiad prudd,
 Hyd amryw don o Gymru deg,
 Yr un at ddeg a ddyged,
 Dan ddwylo 'r *Ffrancod* trallod trwm,
 Maent hwy mewn cwlwm caled,
 'Myf e lladron plant estron gelynyon oerion wawr
 Yn ddi-ymgeledd yn gorwedd,
 Gwall oerodd ar y llawr !
 Ar ffordd i *Lunden* blin dyngedfen,
 Rai llowna males yn llu milen,

Nhŵ ai dalien diben dwys,
 Ai dwyn oi cartre i wall ag eisie,
 Ai rhoi mewn Carchar galer gole,
 Dan gloia poena pŵys,
 ag yno maent mewn gwanna modd,
 Tu draw ir moroedd mawrion,
 Bob Nôs a dŷdd mewn afwy dŷ,
 Ni feddent wely yn waelion,
 Ond gwelldach bras afiach byd lledach ar y llawr,
 Ymysg bryntion elynion yn seilion waelion wawr,
 Ar ôl ei 'Speilio a dwyn ei heiddo,
 Ni chant yno neb i gwyno,
 Nag yw cyfuro 'n siwr,
 Heb sawr gynhaliaeth, hadlodd helaeth,
 Ond ffâr galed yw hir goleth,
 A di doraeth fara a dŵr,
 Heb ddim ymgeledd waeledd wedd,
 Yn faledd agwedd egwan,
 Ond gorwedd yno ymhell oi gwâd,
 Yn eu dillad heb fynd allan,
 Heb weled ond dieithred *Pabistied* profiad prudd,
 Yn chwerwon wŷr llymion, a diclon nôs a dŷdd,
 Mae 'n drwm pob Calon or Carcharorion,
 Sef bod mewn hiraeth byd anhirion,
 Am *Feirion* dirion deg,
 Siwrne aflawen oedd ydiben,
 Pan ddaeth iw hudo y fath dynghedfen,
 I ddamwein un ar ddeg,
 Ond naw rwan fydd yn rhwym,
 Mewn Carchar llym hyll amod,
 Daeth ũn yn rhydd drwy law gŵr mawr,
 Ar llall gadd ddirfawr ddafod,
 Drwy ange lym saethe trwm fodde hyn a fu,

Heb undyn oi berthyn i gladdu 'r Corphyn eü
 Y naw fydd etto o borth y BERMÖ,
 Mewn modd anian yn rhwym yno,
 Yw eoffio heno o hyd,
 Mae un *Jones* beunydd yn y cystudd,
 A *Vincent Roberts* gowir rybudd,
 Och drymed cerydd cyd
 Mac *Lewis Williams* mewn byd prudd,
 Ag un *John Gruffudd* hefyd,
John Lloyd y *Captain Edward Ryse*,
 Mewn anghyfurus adfyd,
 Mae *Guffudd Jones* beunydd anedwydd yno'n awr
 A *William* fydd waeledd wedd lyfredd yno ar lawr,
 Och mae ei rhieni mewn tosturi,
 O'i maith gludiad i'r fath gledi,
 Mewn oer gri mawr gri maith,
 Sef, Tâde a Mame, ai gwagedd nhwythe,
 Am y gwŷr ai care yn wŷlo 'n ole,
 Drwy ei dyddie ei bod ar daith,
 Ei plant sy 'n crio yn dost ddi-nam,
 Yn ddotiedig am ei Tâde,
 Ei brodyr fydd ar fynd i'r llŵch,
 Ai Chwiorydd mawr drweh eirie,
 Ai holl geraint rhagorol sobreiddiol sy'n ei bro,
 Ai ffreindie 'r un modde, ai care maent iw cô.

Geill Duw santedd ai drugaredd,
 Ei dwyn pan fynno, dawn pur fwynedd,
 Wedd loywedd yw hên wlad,
 O fysg y *Ffranced* di gydwybod,
 Fel *Daniel* hynod, o Ffrâu 'r Llewod,
 O syndod di leshâd,

Drwy ddwylo Duw rhag cael ei ladd,
 Un *Joseph* câdd ei dwylo,
 Ag fe gadwodd *Israel* yn ddi-nŷch,
 Yn hoff irwŷch oddiwrth *Pharo*,
 Fe ai dŵg nhwythe iw wlad adre,
 Heb amê ei fodde fyth,
 I *Feirion* yn iach ddigon,
 Mewn sadwŷch foddion synn.

Mae 'r un Duw fu 'n dattod *Pedr* hynod,
 Or mawr ddirfawr boeri ddi-ddarfod,
 Ai fawr glod etto 'n fyw,
 I agor bariê ei *Carchar* nhwythe,
 Fe ai adre ar fyrr o ddyddie,
 Mewn modde gole gwiw,
 Os Duw sy yn mynnu ei dwyn yn ol,
 Rhydd iddyn radei rydyd,
 Ag a gân ddwad yn ei law,
 Ir gwndwn draw o gwendid,
 Trugaredd Duw santedd dâ siwredd a di-sen,
 Ai dwyn adre ar fyrr ddyddie,
 Mewn gore modde Amen.

Ellis Roberts

DIW EDD,

Morgan

